

1.

tanegység

Bolondos április

2 × 45 perces készségfejlesztő, képalkotó óra
(magyar, dráma, vizuális kultúra)

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Április bolondja...

– magyar népi mondóka, Mezőtelki, Éradony (Bihar)

Gyárfás Endre:

Április bolondja

Kányádi Sándor:

Április hónapja

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

Szöveggyűjtemény

Csörgősipka (vagy egy bolondos sapka)

Rajzlap, rajzolás, festés, papírapplikáció, kollázs-készítés anyagai, eszközei

Zsineg, csipesz

ÉVFOLYAM

1–2. osztály

Az „április bolondja” olyan állandósult szókapcsolat, amit majdnem mindenki ismer. Bolondosnak tartjuk az áprilist, mert folyton megtréfál minket változékony időjárásával, a tavasz hol őszbe, hol nyárba forduló időszakával. Ezt a bolondozást tükrözi a mondóka és a feldolgozott két vers a maga játékos nyelvén és képeivel. A fura képalkotást folytathatjuk egy rajzóra keretei között is.

Áttekintő vázlat

1.1 Bolondos április	2 × 45 perc
1.1a Április bolondja	10 perc
1.1b Toronyórajáték	10 perc
1.1c Bolondos április	25 perc
1.1d Bolondos galéria	45 perc
Összesen:	2 × 45 perc

Az órajátékhoz nagyobb tér kell, ezért szükség lehet a padok, asztalok átrendezésére.

A szemléltetéshez és motivációhoz is jó, ha tudunk szerezni egy csörgősipkát vagy egy azt helyettesítő bolondos sapkát.

Készüljünk fel a rajzórán arra, hogy a gyerekek választani tudjanak a leginkább kedvelt technikák között! Így szükség lehet a színespapír-készletre és csomagolópapír-gyűjteményre is.

Hangulatos megoldás, ha a zsinegeket úgy tudjuk kifeszíteni, hogy keresztben húzódnak a terem egy részén. Ehhez előre fel kell mérnünk a terepet, és megkeresni a felerősítés lehetőségét. A zsineg elég erős és feszes legyen, mert a képek súlya lehúzza.

JEGYZETEIM

FELADATOK LEÍRÁSA

1.1 Bolondos április

2 x 45
perc

10
perc

1.1a Április bolondja

Mondjuk el a gyerekeknek az *Április bolondja* kezdetű magyar népi mondóka (Mezőtelki, Éradony [Bihar]) első két sorát! Kérdezzük meg: Ki ismeri? Ki tudja folytatni?

Hallgassuk meg a folytatást, akár több változatban!

Majd mondjuk el újra a szöveggyűjteményben szereplő változat első három sorát, és folytassuk a fél tizeneggyel!

*Április bolondja,
felmászott a toronyba,
megkérdezte, hány óra.*

*Fél tizenegy,
bolond az az egy.*

Folytassuk a következő sorral:

Fél tizenkettő,

A gyerekek vágják rá a választ:

bolond az a kettő.

Folytassuk hasonlóan:

Fél tizenhárom,

Gyerekek válasza:

bolond az a három.

Ne álljunk meg itt, folytassuk tovább:

Fél tizennégy,

Gyerekek válasza:

bolond az a négy.

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A természet, az időjárás „bolondozását”, változékonyágát szövegjátékkal, versképmegfejtéssel és képalkotással tesszük érzékletesebbé.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Interaktív mondókázás
Mozgásos, párbeszédos toronyórajáték
Beszélgetés
Versek olvasása, értelmezése
Párbeszédos versolvasás
Képalkotás szabadon választott technikával
Kiállításrendezés

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHEZ A FELADATHOZ?

Rajzlap, rajzolás, festés, papírapplikáció, kollázs-készítés anyagai, eszközei
Zsineg, csipesz

JEGYZETEIM

És így tovább, tizenkilencig, ami után a hús következik:

*Fél tizenkilenc,
bolond az a kilenc.
Hús...*

Kérjünk a gyerekektől válaszsorokat, például:

*Innen hova jutsz?
Hová, merre futsz?
Számolni se tudsz.
Stb.*

Vedd figyelembe!

Az eredeti mondókában a kotlós képe szerepel mint az anya-gyerek kapcsolatot ábrázoló szimbólum. Mivel a kotlós alá ültetés távoli a mai gyerekektől, ezért a mondóka félreérthető, elég, ha a pedagógus ismeri:

*Hús,
hova futsz,
anyád alá kuporodsz.*

1.1b Toronyórajáték

10
perc

Játsszunk órajátékot a következőképpen!

Tizenkét gyerek kézfogással alkosson egy nagy kört! Ez most egy óriási toronyóra, amin a gyerekek a számjegyek. Ha kialakult a kör, a gyerekek engedjék el egymás kezét! Ki legyen az egyes? Válasszuk ki! A többiek mondják sorban, ők hány órát jelentenek! Az egyest jelöljük meg (pl. egy sapkával), a többi számjegyet a helyzete alapján lehet leolvasni.

Válasszunk egy ügyes gyereket, aki középre áll, ő a kismutató. A többiek az órán kívül helyezkednek el, és egymás után megkérdezik:

*Toronyóra, hány óra?
Hol jutok a toronyba?*

A kismutató válaszol, csak félórát mondhat, és a megadott helyre mutat. Például:

Fél négy (a három és négy közé mutat) – erre a három és négy közötti kapu felemelkedik, a kérdező beszalad rajta, és a mutató mögé áll.

Addig játsszuk, míg mindenki fel nem szalad a toronyba (be nem kerül az órába)!

1.1c Bolondos április

25
perc

Mit gondoltok, miért bolond az április? Hallgassuk meg a gyerekek válaszait! Bizony, ez is az idővel, még hozzá az időjárással függ össze. Figyeljük meg, hogy a költők hogyan válaszolnak a kérdésre!

Olvassuk el Gyárfás Endre *Április bolondja* című versét, és beszéljünk! Tudjátok-e, kik hordtak régen csörgősipkát? (Ha tudunk, mutassunk is be egyet!) Bizony, az udvari bolondok, akik a királyi udvarokban, nagyurak udvarában, például a lakoma alatt tréfáikkal szórakoztatták az egybegyűlteket.

A költő szerint ilyen „udvari bolond” az április. És hogyan bolondozik? Milyen tréfát űz velünk? Keressük ki a tréfáit a versből! Melyik mit jelent?

Ha van csörgősipkánk, néhány vállalkozó felolvashatja a verset csörgősipkában vagy valamilyen bolondos, tarka sapkában.
(Ezt a motiváló sapkajátékot máskor is alkalmazhatjuk.)

Olvassák el a gyerekek Kányádi Sándor *Április hónapja* című versét önállóan, és keressék rá itt is a választ: miért bolondos hónap az április?

Húzzák alá késsel a hideg, hűvös, fázós sorokat! Húzzák alá pirossal a meleg, fényes, derűs sorokat! Beszéljük meg, mire jutottak!

Hogyan jelzi az időjárás változását az öltözködésünk? A versben mire utal a kalap és a báránybőr sapka? Mikor veszünk köpönyeget (kabátot)? Mikor vetkőzünk ingujjra (pólóra)?

Végül olvassuk el a verset párbeszédesen, amikor a mesélő hangja mellett az őszi és nyári hang is megszólal! (A mesélő szövege az, amit sem késsel, sem pirossal nem húztunk alá.)

1.1d Bolondos galéria

45
perc

Egy teljes rajzórát rászánhatunk arra, hogy a bolondos hónap képeiből megfessenek, megrajzoljanak egyet-egyét a gyerekek.

Mi az, amivel az április leginkább megréfal téged? Fesd le vagy rajzold le! Dolgozhatsz papírkollázssal, színespapír-applikációval is. A technikát szabadon megválaszthatod.

Végül rendezzünk a bolondos hónap képeiből kiállítást! A galériakészítés javasolt módja: a teremben kifeszített zsinegekre csipesszel erősítsük fel a képeket, mint a ruhákat a szárítókötélre! Így a térrendezés is a bolondos hónap képét rajzolja ki.

